

Никифорчук Дмитро Йосипович,
завідувач кафедри оперативно-
розшукової діяльності Національної
академії внутрішніх справ, доктор
юридичних наук, професор;
Василинчук Віктор Іванович,
професор кафедри оперативно-
розшукової діяльності Національної
академії внутрішніх справ, доктор
юридичних наук, професор

ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНИХ МОЖЛИВОСТЕЙ У ВИЯВЛЕННІ ТА РОЗСЛІДУВАННІ КОРУПЦІЙНИХ ЗЛОЧИНІВ

Правоохоронці-аналітики здійснюють повне та всебічне інформаційне забезпечення співробітників у межах антикорупційного законодавства, оперативно-розшукової діяльності чи досудового розслідування правоохоронного органу шляхом глибокого аналізу інформації стосовно об'єкту, який досліджується. Переважно такими об'єктами є фігуранти оперативно-розшукових справ чи кримінальних проваджень.

Таке дослідження здійснюється з використанням відомчих банків даних, баз та банків даних інших органів державної влади до яких надано доступ, відкритих джерел даних всесвітній мережі загального доступу Інтернет та можливостей програмно-аналітичних комплексів.

Слід зазначити, що якісне планування заходів під час виявлення та розслідування корупційних злочинів насамперед залежить від якісного пошуку, кваліфікованого аналізу та узагальнення усієї наявної інформації. Також важливим є логічне відображення отриманих даних у візуально сприятливій формі. Пріоритетним на сьогоднішній день є схематичний формат.

Схематичне відображення інформації стосовно фігуранта чи підозрюваного дозволяє виділити головне та визначитись щодо першочергових заходів чи слідчих (розшукових) дій.

Отже, після, відкриття кримінального провадження чи в рамках превентивних антикорупційних заходів, розпочинається аналітичне дослідження.

В переважній більшості відносно досліджуваної особи встановлюється характеризуючі відомості, адреси реєстрації та проживання, майновий стан, контактні дані, наявність рухомого та нерухомого майна, родинні зв'язки найближче коло пов'язаних осіб тощо.

Окремо досліджується відповідність задекларованого майна реальним доходам, наявність не задекларованого майна, або майна сумнівного походження як прямої ознаки незаконного збагачення суб'єктів декларування, тобто встановлення відповідності їх рівня життя

наявним у них та членів їх сім'ї майну і одержаним ними доходам згідно з декларацією особи уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування.

Першочерговим матеріалом для аналітичного дослідження є відомості з «Єдиного державного реєстру декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування» Національного агентства з питань запобігання корупції (<https://public.nazk.gov.ua/>), за допомогою якого уповноважені особи відображають майновий та фінансовий стан своєї родини.

Так, у разі відповідності анкетних даних працівники здійснюють пошук всієї наявної інформації у відомчих банках даних та інших органів державної влади, відкритих джерел даних в мережі Інтернет та здійснюють порівняння з відомостями зазначених в "Єдиному державному реєстрі декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування" щодо виявлення невідповідностей рівня життя суб'єктів декларування (членів їх сім'ї) задекларованим ними майна і доходів.

В подальшому, з метою повного та всебічного аналізу майнового та фінансового стану близьких родичів уповноваженої особи, аналітики звертаються із запитом до відповідних органів Міністерства юстиції України для отримання відомостей з Державного реєстру актів цивільного стану громадян щодо інших можливих близьких родичів, які уповноважена особа могла не зазначити у декларації (чоловік/дружина, діти, батьків з обох сторін, братів/сестер, тощо). Крім іншого, у вказаних реєстрах наявна інформація про дату народження, дату смерті, дату реєстрації та розірвання шлюбу, інформація щодо усиновлення, відомості про зміну анкетних даних тощо.

Варто зазначити, що одним з ключових моментів аналітичного дослідження є використання програмно-аналітичних комплексів за допомогою яких вся отримана інформація в результаті пошуку узагальнюється та візуалізується у вигляді схеми, а також проводиться аналіз високооб'ємних масивів даних отриманих з різних банків даних.

Для встановлення способу життя, місць перебування перевіряємих осіб, відвідуваних закладів, кола його зв'язків, робиться пошук, вибір і збір інформації, отриманої з мережі Інтернет, та її аналіз.

Соціальні мережі є дуже потужним джерелом висвітлення образу життя, місць перебування перевіряємих осіб, відвідуваних закладів, кола його зв'язків. Навіть в тому випадку, коли перевіряєма особа не користується соцмережами, активними користувачами виявляються особи з близького кола оточення останньої.

Підсумовуючи вищесказане слід зазначити, що у разі виявлення ознак корупційного правопорушення аналітичне дослідження та інші підтверджуючі матеріали надсилаються до спеціально уповноважених суб'єктів у сфері протидії кримінальній корупції з урахуванням правил підслідності, де розпочинається досудове розслідування та проводяться відповідні слідчі розшукові та негласні слідчі (розшукові) дії.